Lupa- ja valvontavirasto

Kokousmuistio
07.09.2026

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän kokous

Aika 7.9.2025 klo/kl. 9.00-13.00
Paikka Etäyhteys (Teams)
Osallistujat

Aalto Marko	Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Asunmaa Riikka	Pohjanmaan liitto
Bonde Anna	Lupa- ja valvontavirasto
Björklund Mikaela	Närpiönjoen yhteistyöelin
Dalhem Krister	Lupa- ja valvontavirasto
Erikson John	Suomen purjehdus ja veneily
Hakala Minna	Ähtärin kaupunki
Heino Heidi	Lupa- ja valvontavirasto
Heinoja Johanna	Suomen satamat ry
Hirvijärvi Esa	Vaasan kaupunki
Hongisto Kari	Suomen Luonnonsuojeluliitto
Jaakkola Anna-Kaisa	MTK Etelä-Pohjanmaa
Jutila Heli	Pohjanmaan vesi ja ympäristö
Kankaanpää Timo	MTK Etelä-Pohjanmaa
Kipinä Sanna	Lupa- ja valvontavirasto
Korpijärvi Monika	Lupa- ja valvontavirasto
Korpimäki Erkki	Ähtävän-, Purmon-, Kruunupyyn- ja Kovjoen neuvottelukunta
Kärja Hannu	Suomen turkiseläinten kasvattajain liitto ry
Lampinen Tauno	Lapuanjoen kalatalousalue
Lehtisalo Marjo	Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri
Luoma Mikael	Suomen riiskakeskus, Järviseudun kalatalousalue
Luusua Laura	Keski-Pohjanmaan liitto
Norren Frank	Pohjanmaan elinvoimakeskus
Närhi Pia-Lena	Perhonjoen neuvottelukunta
Ollila Tapio	Energiateollisuus ry
Ojaharju Juha	Suomen vapaa-ajankalastajat
Paavilainen Pekka	Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Paavola Vesa	MTK Keski-Pohjanmaa
Pienmunne Inka	Puolustusvoimat
Pusaa Elina	Keski-Pohjanmaan kalatalousalue
Remahl Peter	Suomen purjehdus ja veneily
Rinkineva-Kantola Leena	Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus
Ruotsalainen Eeva	Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Saarenpää Erika	Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus
Saari Kari	Elinkeinoelämän keskusliitto
Selenius Anni	Kristiinankaupungin-Isojoen kalatalousalue, Norra Kust-Österbottens fiskeriområde
Sivil Mika	Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Syri Mikko	MTK Metsälinja
Teppo Anssi	Lupa- ja valvontavirasto

Lupa- ja valvontavirasto

Kokousmuistio
07.09.2026

Uimonen Jarmo	Metsäkeskus
Viitamäki Heta	Lupa- ja valvontavirasto
Väänänen Mari	Etelä-Pohjanmaan liitto
Yli-Petäys Mika	Ilmajoen kunta
Åsbacka Jessica	Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus

Asialista

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden esittäytyminen *(Anssi Teppo, Lupa- ja valvontavirasto)*
   Anssi Teppo (LVV) avasi kokouksen klo 9.00. Kokous pidettiin etäkokouksena.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen *(Anssi Teppo)*
   Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin. Muistioon oli kirjattu sähköpostitse tullut lisäys.

3. Vesien- ja merenhoidon ajankohtaiset (*Anssi Teppo, Anna Bonde*)
   Anssi Teppo esitteli vesienhoidon ajankohtaisia asioita (liite 1). Käynnissä on viimeisin vaihe kuluvassa kuuden vuoden vesienhoidon suunnittelusyklissä ja alueen vesienhoitosuunnitelmaa ja toimenpideohjelmaa viimeistellään LVVssä parhaillaan. Kuuleminen vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista on1.12.2026-1.6.2027 saakka (6 kk). Avoin Pisara avataan kuulemisen alkuun mennessä ja sen kautta pääsee tarkastelemaan paremmin mm. vesimuodostumakohtaisia tietoja.

   Keinotekoisten ja voimakkaasti muutettujen vesien (KeVoMu-vedet) luokitteluun on tullut muutos ekologisen tilan potentiaalin arviointiin: fysikaalis-kemiallinen tila ei voi laskea ekologista potentiaalia kuin korkeintaan tyydyttävään tilaan. Tämä yhdenmukaistaa KeVoMu-vesien ja muiden vesistöjen luokittelua. Tilanne koskee alueen KeVoMu-vesiä siten, että kahdeksan välttävässä tilassa olevaa nousee tyydyttävään potentiaalitilaan.

   Anna Bonde (LVV) kertoo merenhoidon suunnittelun tilanteesta. Merenhoitosuunnitelman seurantaohjelma on julkaistu http://hdl.handle.net/10138/636434. Ruotsinkielinen käännös valmistuu tämän vuoden aikana. Suomen ympäristökeskus (Syke) tekee syyskuun aikana toimenpiteistä merialuekohtaisesti SOVA-arvioinnin. 1.12.2026 alkaa toimenpideohjelman kuuleminen (3 kk).

   Keskustelussa nostettiin esiin seuraavaa:
   - Luodonjärvi on aiemmin luokiteltu järveksi (tyydyttävä tila), mutta nyt rannikon vesimuodostumaksi (huono tila). Padot vaikuttavat Luodonjärven tilaan. Luodonjärvi on nimetty voimakkaasti muutetuksi. Miten Luodonjärven uusi luokittelu vaikuttaa ympäristölupien määräyksiin? Todettiin, että tilatavoitteet asetetaan potentiaalin mukaan. SYKEn toimesta on ollut vireillä suistotyypin lisääminen pintavesikategoriaan tulevaisuudessa. Kehitystyötä varten on valittu suistoalueita ja luokitteluteki jöitä. Seuraavaan kokoukseen toivottiin SYKEstä esitelmää.

4. Vesimuodostumien poikkeusten asettaminen (*Anssi Teppo*)

Anssi Teppo kertoi poikkeuksista vesienhoidon tavoitteista ja niiden asettamisen edellytyksistä (liite 1). Vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa vesien hyvä tila viimeistään vuonna 2027 ja mikäli tavoitetta ei saavuteta, tulee vesimuodostumalle asettaa poikkeava tavoite, mikäli edellytykset täyttyvät. Poikkeusten asettamisesta on säädetty laissa vesien- ja merenhoidon järjestämisestä, ja pääasiallisina vaihtoehtoina poikkeuksille ovat joko määräajan pidentäminen luonnonolojen takia tai alennetut tilatavoitteet. Poikkeus asetetaan laatutekijäkohtaisesti seuraavalle kuuden vuoden vesienhoitokaudelle ja seuraavalla vesienhoitokaudella ne tarkastellaan uudelleen. Mikäli lainsäädännön edellytykset eivät täyty, vesimuodostumalle ei aseteta poikkeusta. Kaikkien vesimuodostumien osalta tavoitellaan edelleen vähintään hyvää tilaa, eikä tila saa heiketä. Tilatavoitteet saavutettiin alueella 72 vesimuodostumassa ja poikkeamia asetettiin 63 kpl. 186 vesimuodostumassa edellytykset poikkeamaan eivät täyttyneet. Tässä ryhmässä on valtaosa alueen vesimuodostumista, kuten esimerkiksi suuret järvet ja suurin osa rannikkoa. Koska poikkeus asetetaan aina laatutekijäkohtaisesti, on mahdollista, että samassa vesimuodostumassa on laatutekijöitä, joissa osalle on asetettu poikkeama, osan kohdalla edellytykset eivät täyty ja osa on jo tavoitetilassa.

Kemiallisen tilan poikkeamat johtuivat haitallisten aineiden pitoisuuksista: bromatut difenyylieetterit (koko alue), elohopea (213 kpl), kadmium ja nikkeli (yht 27 kpl). Alueen maaperä ja humuspitoiset vesistöt aiheuttavat ongelmia. Muutokset ovat hitaasti tapahtuvia ja happamien sulfaattimaiden aiheuttama riski on pysyvä.

Alueen pohjavesissä ravinteiden kohdalla on näkyvissä laskeva trendi. Huonossa tilassa olevia pohjavesialueita on alueella 12 kpl. Suurimmalle osalle poikkeusedellytykset eivät täyty, koska alueille ei ole tehty tarpeeksi toimenpiteitä. Määräajan pidentämistä luonnonolojen takia on käytetty tapauksissa, joissa ainepitoisuudet ovat olleet laskussa. Muutamalla alueella on tilatavoite laskenut ravinteiden osalta.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavaa:

- Miksi isoja ojituksia ja maankuivatushankkeita on tehty ilman vesioikeuden lupaa (mm taimenpuroon laskevan Päkinluoman kaivu) ja aiheutettu haittaa erittäin arvokkaille vesille? Todettiin, että kuivatusasiat kokonaisuutena ovat menneet parempaan suuntaan, mutta vesienhoidon näkökulmasta hitaasti. Ohjauskeinoissa on kuivatusasioihin liittyviä keinoja usean sektorin alla ja toivotaan, että ne vievät asiaa parempaan suuntaan.
- Miksi hyvässä tilassa olevien vesimuodostumien määrä on vähentynyt? Todettiin, että menetelmämuutos, eli heikoimman laatutekijän luokkaan perustuvan minimitekijäperiaatteen (One out - All out) käyttöönotto on kategorisesti heikentänyt luokituksia, mikä tekee vertailuista aikaisempiin kausiin haastavaa. Aineisto on lisääntynyt vuosien varrella todella paljon ja biologisten muuttujien määrää on lisätty huomattavasti, mikä on vaikuttanut luokitustuloksiin siten, että heikommassa tilassa olevista vesistö on enemmän tietoa kuin vesienhoidon ensimmäisillä kierroksilla. Lisäksi luokittelun piiriin on

otettu mukaan pienempiä vesimuodostumia, joista ei ole kattavaa aineistoa ja joita on pystytty aikaisempaa paremmin luokittelemaan mm. mallinnuksen ja ryhmittelyn avulla. Nämä sijoittuvat usein hyvää huonompiin tilaluokkiin. Tuloksellisuutta vaikeuttavat tehottomat, riittämättömät ja huonosti kohdentuvat toimenpiteet ja ilmastonmuutos. Positiivinen trendi on kuitenkin havaittu happamuustilanteen parantumisessa sekä järvien ravinteisuuden vähentymisessä. Trendeistä toivottiin aikasarjoja myöhempiin kokouksiin.

- Tuotiin esiin, että suurin osa kuormituksesta tulee hajakuormituksesta ja pistekuormitusta on kyetty vähentämään. Politiikkaohjauskeinoihin ja hajakuormitukseen tulisi panostaa, lisätä painetta, kiinnittää vesienhoitoon riittävästi huomiota ympäristölupaprosessissa, säilyttää tavoitteet ja saada rahoitusta paremmalle tasolle. Tilatavoitteen alentaminen on aina määräaikainen ratkaisu. Tilatarkastelu tehdään kuuden vuoden päästä uudestaan.
- One out, all out -arviointimuutokset voivat saada tuntumaan, että mitään parannusta ei ole vuosien varrella tapahtunut. Kehitys näyttää huonommalta mitä se todellisuudessa on, koska vesistöjä putosi huonompaan suuntaan, vaikka on saatu tuloksia. Viestinnällisestikin asia on haastava. Todettiin, että eri parametrien aikasarjojen kautta nähtäisiin kehitys selvemmin.
- YTR-jäsenien tulee nostaa sekä omassa organisaatiossaan, julkisessa keskustelussa että foorumeissa vesienhoidon asioita esiin. Valtiontalouden tarkastusviraston selvityksen Vesien- ja merenhoidon ohjaus, rahoitus ja tuloksellisuus – Maatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen - Valtiontalouden tarkastusvirasto) mukaan vesienhoidossa on edelleen parannettavaa.

5. Vesienhoidon toimenpiteet seuraavalla vesienhoitokaudella (*Lupa- ja valvontavirasto)*

Anssi Teppo kertoi pintavesien toimenpiteiden suunnittelusta kaudelle 2028–2033 ja esitteli toimialakohtaiset toimenpiteet ja ohjauskeinot. Yhteenveto toimenpiteistä ja ohjauskeinoista lähetettiin yhteistyöryhmälle tutustuttavaksi asialistan liitteenä ennen kokousta. Vesienhoidon toimenpiteet jaetaan lakisääteisiin perustoimenpiteisiin sekä täydentäviin toimenpiteisiin, joita esitetään, mikäli perustoimenpiteiden ei katsota riittävän vesien hyvän tilan saavuttamiseksi. Ohjauskeinot ovat valtakunnallisia ja niillä pyritään tehostamaan ja vauhdittamaan vesienhoidon toimenpiteiden toteutusta ja ne sisältävät myös tutkimus- ja kehittämistarpeita. Ohjauskeinot ovat pitkälti kaudelle 2022–2027 esitettyjä ohjauskeinoja, joita on päivitetty ja muokattu vastamaan tämän hetken tarpeita. Myös uusia ohjauskeinoja esitetään jokaiselle sektorille. Pintavesien osalta toimenpiteet suunnitellaan suunnittelualueittain ja pohjavesien toimenpiteet suunnitellaan pohjavesialueittain.

Pintavesien osalta toimenpiteitä on esitetty sektoreille maatalous, metsätalous, happamuuden torjunta, yhdyskunnat, haja- ja loma-asutus, teollisuus, turvetuotanto, turkistuotanto, kalankasvatus sekä kunnostus, vesirakentaminen ja säännöstely.

Pintavesien vesienhoidon toimenpiteisiin liittyen esitettiin seuraavia kommentteja ja kysymyksiä:

- Miksi luonnonmukaisen peruskuivatuksen hankemäärä on pieni? Todettiin että suunnitellussa määrässä ovat mukana vain isot hankkeet. Vesienhoidon lähtökohtana on aina luonnonmukainen kuivatus. Happamien sulfaattimaiden peruskuivatushankkeet tulevat maatalouden kuivatushankkeiden lisäksi, ja ne tehdään erillisellä hankerahalla.
- Happamien sulfaattimaiden viljelyn seuraukset pitää tunnistaa. Hankalimmat lohkot tulisi rajata pois viljelystä.
- Maatalouden ohjauskeino kasvinsuojeluaineiden vähentämisestä ohjauskeino on viljelijän näkökulmasta haasteellinen. Maanviljelijöitä kannustetaan kevennettyyn muokkaukseen. Mutta mikäli käyttää kevennettyä muokkausta, kasvinsuojeluaineita joudutaan käyttämään enemmän. Viljelijät pyrkivät maksimaaliseen satoon, jotta maaperästä saadaan fosforia pois. Jos viljelyä halutaan rajata pois tietyiltä paikoilta happamuuden torjunnan takia, niin Pohjanmaalla jäljelle jää vain kankaisia pohjavesialueita ja suopeltoja. Todettiin, peltomaan fosfori poistuu hitaasti ja tästä johtuu hidas ravinnekuorman vähentyminen. Ohjauskeinot ovat osa kuulemisaineistoa ja myös niihin voi antaa palautetta. Valtakunnalliset sidosryhmät ovat jo päässeet kommentoimaan ohjauskeinoja. Osa ohjauskeinoista on valtakunnallisia ja ne eivät sovi jokaiselle alueelle.
- Keskustelussa tuotiin esiin erilaisia kannanottoja maa- ja metsätalouden kuormituksen merkityksestä vesien tilaan. Maatalouden päästöjä vähentävät tiukka valvonta sekä tutkimustyön kautta saadut uudet toimintatavat. Kemiallisia lannoitteita käytetään maltillisesti kohonneen tietoisuuden ja korkeiden hintojen vuoksi. Tutkimustyötä on tehty sekä happamien sulfaattimaiden että hiilensidonnan osalta. Toivotaan lisää tutkimuksia ja vertailua maa- ja metsätalouden osuudesta vesien tilaan. Toisessa puheenvuorossa tuotiin esiin, että metsätalous on tärkeä vesien kuormittaja Pohjanmaalla. Alueella on ojitettu valtavasti soita ja muutettu isoja alueita metsätalouden käyttöön, mutta jatkuvan kasvatuksen osuus on erittäin vähäinen (5 %). Metsätalous on pääasiassa avohakkuisiin perustuvaa. Todettiin, että tällä alueella korostuvat maa- ja metsätalouden paine, kun pinta-alaa on paljon. 60-70 – luvun ojituksissa toimittiin sen ajan ohjeiden ja käsitysten mukaisesti. Todettiin, että elinkeinovapaus tarvitsee rinnalleen ohjeistamista ja tukimuotoja.
- Turkistuotannon osalta tuli useita kannanottoja. Toisten kannanottojen mukaan turkistuotanto on erittäin merkittävä paikallinen kuormittaja ja sitä tulisi valvoa paremmin. Ennen ympäristönsuojelulain säätämistä tarhoja perustettiin epäedullisiin paikkoihin, ohjauskeinojen avulla päästään eteenpäin. Toisen kannanoton mukaan nykyisin tuotanto on laskenut, kun tiloja on lopettanut. Nykyisillä tarhoilla on lähes kaikilla ympäristöluvat ja valvonta toimii, asiassa on menty eteenpäin. Todettiin, että ohjauskeinot alan ympäristönsuojelua parannetaan ohjauskeinojen ja valvonnan myötä (resurssihaaste).
- Yhteistarkkailuja kannatettiin. Valuma-alueita tulisi katsoa kokonaisuutena ja velvoittaa toimijoita luvituksen yhteydessä liittymään yhteistarkkailuun, jos alueella semmoinen

on. Yhteistarkkailut on saatu tukemaan vesienhoitoa ja tarkkailupisteiden laadullista kehittämistä on saatu tehtyä.

- Keskustelussa tuotiin esiin, että osalla turvetuotantoalueista on puutteita vesiensuojelussa. Todettiin, että vanhojen alueiden jälkikäteen rakennettujen vesienkäsittelyratkaisujen teho on pääsääntöisesti heikompi. Turvevalvonnan resurssit ovat viime vuosina lisääntyneet ja valvonta on kattavampaa. Lisäksi oltiin huolissaan tuotannosta poistuville alueille rakennettavien aurinkovoimakenttien vesiensuojelusta. Todettiin, että aurinkovoima-alueet voivat aiheuttaa ensisijaisesti vesienhallinnan ongelmia ja haitallisia eroosiovaikutuksia.
- Valumavesien käsittely - Ympäristömittaukset - BK-Hydrometa Oy on kehittänyt menetelmiä turvetuotannon vesienkäsittelyyn. Selvitetään, onko menetelmistä vielä käyttökokemuksia.
- Vesistökunnostushankkeiden omarahoitusosuus koetaan ongelmalliseksi. Todettiin, että rahoituksen omarahoitusosuus on 50 %. Joissakin tapauksissa se voi olla korkeampi.
- Helmi-, Ahti- ja Nousuohjelmalle sekä ja vesienhoidolle toivottiin systemaattisempaa yhteistyötä.
- Maakuntaliittojen merialuesuunnitelmaan voi käydä tutustumassa, vaikka kommentointikierros on päättynyt elokuun loppuun. Materiaalia ehtii toimittaa siitä huolimatta. Kuuleminen tapahtuu ensi vuoden puolella.
- Otetaanko mikromuovit huomioon vesien- ja merenhoidossa? Todettiin, että asia on tunnistettu. Yhdyskuntajätevesidirektiivi tulee voimaan 2027. Tämän myötä mikromuoville herkkiä vesistöjä tulee tunnistettavaksi.
- Viime viikolla on löytynyt ensimmäinen mustatäplätokko Perämerestä ja kysyttiin, joko esimerkiksi Kokkolasta on tehty tätä löytöä. Todettiin, että Luke hallinnoi vieraslajitilannetta. www.vieraslajit.fi
- Kokouksessa tiedusteltiin, mikä on yksittäisen toiminnanharjoittajan osuus vesienhoidon tavoitteiden täyttymisessä. Toiminnanharjoittajat ovat vähentäneet vesipäästöjä ja vähennyksiä vaaditaan edelleen. Toiminnanharjoittaja joutuu tekemään riskinarviointia ja sitä, että tuleeko luvan rajoitteista kohtuuton haitta toimijoille. Todettiin, että lupamenettelyssä arvioidaan toimijan vaikutus tilatavoitteeseen. Taakkaa ei voida siirtää yhdelle, koska tilatavoite on yhteinen. SYKE tekee talven 2026-27 aikana kuormitusvähennysarviot vesimuodostumittain. Vesien- ja merenhoidon yksikkö osallistuu lupakäsittelyyn ja on vaikuttamassa taustalla.

6. Vesienhoitosuunnitelmien ympäristöarviointi (SOVA) (*Sanna Kipinä, Lupa- ja valvontavirasto)*
Sanna Kipinä esittelee SOVA-arviointia vesienhoidon suunnittelussa ja kertoo, että suunnitelmasta vastaavalla viranomaiselle on vastuu SOVA-arvioinnin teettämisestä. Arviointi aloitettiin heti suunnitelman laatimisvaiheessa. Ympäristöselostus on osa vesienhoitosuunnitelmaa. Toimenpiteiden ympäristövaikutusten arviointi on aloitettu jo ohjeistusta ja toimenpiteitä valittaessa, ja sen mukaan on päädytty tiettyihin toimenpiteisiin. Jokaisen sektorin kohdalla tehdään oma arviointiyhteenveto. Tämän jälkeen kokonaisuudet koostetaan ympäristöselostukseksi, jossa vaikutuksia avataan sanallisesti. Arvioinnissa V0 tarkoittaa tilannetta, jolloin vain perustoimenpiteet toteutetaan, ja V1-tilanteessa koko

suunnitelma toteutetaan. V0-tilanteella voi olla jopa negatiivisia vaikutuksia tai ei vaikutusta ollenkaan/vähäistä vaikutusta. Jos koko suunnitelma toteutetaan, eli V1-tilanteessa, niin tällä voi olla merkittäviä positiivisia vaikutuksia useisiin luontokysymyksiin, kasvillisuuteen ja luonnon monimuotoisuuteen.

YTR-jäsenille on toimitettu etukäteen yhteenveto tehdyistä arvioista. Ympäristövaikutusten arviointi on osa vesienhoitosuunnitelmaa ja siihen toivotaan palautetta kuulemisen aikana.

7. YTR-ryhmiltä saatu palaute kevään kokouksista (*Anssi Teppo*)
Palautetta on kysytty kaikilta YTR-ryhmiltä ja vastauksista on tehty koonti. Vastauksia saatiin 26, joista pohjalaismaakuntien osalta 2 kpl. Palautteissa nostettiin esiin luokitteluun, poikkeuksiin ja toimenpiteisiin liittyviä asioita (liite 1). Kooste kaikista kyselyn vastauksista on lähetetty yhteistyöryhmälle tiedoksi asialistan liitteenä.

8. Muut asiat (*Anssi Teppo*)
Anssi Teppo muistuttaa vielä kuulemisten alkamisesta 1.12.206 ja mahdollisuudesta palautteen ja kommenttien jättämiseen.

9. Seuraava kokous (*Anssi Teppo*)
Seuraava kokous järjestetään keväällä/alkukesästä 2027, todennäköisesti kuulemisen jälkeen. Tarkempi ajankohta sovitaan myöhemmin.

10. Kokouksen päättäminen *(Anssi Teppo)*
Anssi Teppo päätti kokouksen 12.45.